

ΕΥΘΥΜΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ο ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Οι Φασουλῆδες στὴν ἀρχαία Αἴγυπτο. Ἀνδρείκελα καλύτερα ἀπὸ τὰ σημερινά. Μιά τραγική παράσταση. Οἱ καθημαγμένοι Φασουλῆδες !... Τὶ γράφει ὁ Ξενοφῶν γιὰ τοὺς Φασουλῆδες τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Τὰ «νινιά» τῶν Βυζαντινῶν. Ὁ Φασουλῆς στὴν ἐποχὴ τῆς Ἀναγεννήσεως. Ποιὸς εἶνε ὁ πατέρας τῶν Πιερόττων καὶ τῶν Ἀρλεκινῶν ; Ὁ Βολταίρος, ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, ἡ Γεωργία Σάνδη καὶ οἱ Φασουλῆδες. Ὁ Καραγκιόζης καὶ ἡ ἱστορία του. Ὁ Φασουλῆς καὶ ὁ Περιπέτες τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Κονιτωῖτης καὶ ὁ Πασχάλης του. Ἐξέλιξις τοῦ Φασουλῆ ἀε... ἐφημερίδα τοῦ Σουρή.

Ο Φασουλῆδες ποὺ διασκεδάζαν ἄλλοτε τοὺς πατέρες μας, ἔχουν τὴν ἀρχὴ τους, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Αἰγυπτίων.

Ὁ Ἡρόδοτος μιλεῖ στὸ ἔργο του, γιὰ ἀνδρείκελα ποὺ διασκεδάζαν τοὺς Αἰγυπτίους στὶς μεγάλες ἐορτὲς καὶ ἰδίως στὶς ἐορτὲς τοῦ Βάκχου. Τέτοια ἀνδρείκελα ἀνευρέθησαν ἐσχάτως στὰ ὑπόγεια τῆς ἀρχαίας Μέμφιδος καὶ τῶν Θερβῶν. Τὸ περιεχόμενον εἶνε ὅτι τὰ παιχνίδια αὐτὰ Αἰγυπτιακὰ ἀνδρείκελα στὸ κεφάλι, τὰ χεῖρα καὶ τὰ πόδια, ἔχουν κλειδώσεις, ὅπως ἡ κοιλία τῶν σημερινῶν παιδιῶν. Μποροῦσαν, δηλαδή, νὰ κάνουν διάφορες κινήσεις, με σύρματα, ὅπως γίνεται ἀκριβῶς καὶ σήμερα.

Στὸν τάφο μάλιστα μιᾶς Βακχίδος, ὁ ἀρχαιολόγος Γκαρέ, βρῆκε κοντὰ σὲ μιὰ μοῖνα, τῆς ὁποίας τὸ κίτρινο μεταξοτὸ φάρμα σοῦζετانه ἀκόμα, δύο ἀνδρείκελα ἀπὸ ἐλεφαντοκόλλου, τοποθετημένα μέσα σὲ κοκκάλινο κουτί τὸ ὁποῖο ἦταν ἐστὶ κατασκευασμένο, ὥστε ἅμα ἄνοιγε, σχημάτιζε ὀλόκληρὴν τὴν αὐλαία, πλὴν ἀπὸ τὴν ὅποιαν ὁ κάτοχος τῶν ἀνδρείκελῶν ἐπαιξε τὶς κοιλίας του.

Τραγικὴ εἶνε ἡ ἱστορία ἐνὸς παιζίτου ἀρχαίων φασουλῆδων, ποὺ βροθήκε γαμημένη ἐπὶ τὸν τάφο ἐνὸς παναρχαίου Αἰγυπτίου.

Κατὰ τὴν ἐπιγραφήν αὐτήν, ὁ Αἰγύπτιος καραγκιοζαΐτης, ἐσαύτισε κάποιον ἰσχυρὸ πρόσωπον τῆς ἐποχῆς του καὶ τόσο, φαίνεται, καυστικά, ὥστε τὸν κατεδίδξαν εἰς θάνατον !

Ὁ δυστυχὴς καραγκιοζαΐτης ὀδηγούμενος στὸν τόπο τῆς ἐκτέλεσεως, παρεκλίθετο τοῦ φίλου καὶ τοῦ συγγενεῖ του νὰ κάνουν τὰ φρεσμίδια τῶν ἀνδρείκελῶν του, καὶ νὰ τοὺς φτιάσουν καινούργια, ἀπὸ τὸν γιῶνα τὸν ὁποῖο φοροῦσε κατὰ τὴν ἐκτέλεσι, καὶ ὁ ὁποῖος θὰ ἐβάρετο μετὰ τὸ αἶμα του. Ἔτσι δὲ ντυμένα ἔζησε νὰ βάλουν τὰ ἀνδρείκελά του, δίπλα τὸν στὸν τάφο, γιὰ νὰ παριστῆναι μὲ αὐτὰ, ἐνώπιον τῶν θεῶν, στοὺς ὁποίους θὰ παρουσιάζετο μετὰ τὴν ἀποκεφάλισι του !...

Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπίσης εἶχαν τοὺς φασουλῆδες του, τῶν ὁποίων ἐλέγαν ἀνδρείκελα.

Ὁ Ξενοφῶν, στὸ περίφημον συμπόσιον τοῦ Καλίου, διηγείται ὅτι κάποιος Σηρακοῦσιος, ἐφαιδρνε τοὺς συμπόσιοντας μετὰ τὶς ἄγνες κοιλίας του. Καὶ στὴν ἐβραϊκὴ ὁμοῦ ἱστορία ἀναφέρονται τέτοιοι φασουλῆδες.

Ἡ Βασίλισσα τοῦ Σαββά, μετὰ τῶν ἄλλων δόρῶν ποὺ ἐπρόσφερε στὸν Σολομῶντα, ἦσαν καὶ ἀνδρείκελα ἀπὸ ἀπερφθον χρυσοῦ.

Ὁ Τύραννος τῶν Σηρακοῦσιων Διονύσιος, ὅταν ἠρωτήθη τί ἐπερετὶ νὰ κάνουν ἕναν ἐχθρὸ του, τὸν ὁποῖον κρατοῦσε στὴ φυλακῆ, χωρὶς νὰ λαμβάνεται μιὰ ἀπόφασις γιὰ αὐτόν, πήρε ἕνα ἀνδρείκελο καὶ τοῦ ἀπέσπασε τὸ κεφάλι.

Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ ὀδηγηθέντες οἱ τῆς ὑπηρεσίας του, κατήλθον στὶς φιλικὰς καὶ ἀποκεφάλισαν τὸν κρατούμενον !

Ἐπίσης καὶ οἱ Βυζαντινοὶ εἶχαν τὶς κοιλίας τῶν, τὶς ὁποῖες ὀνόμαζαν «νινιά».

Κατὰ τὸν μεσαίωνα οἱ φασουλῆδες χάνονται σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου. Ἐξαίρουμένης τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἕνας τρελλὸς ἤγε-

σίομεν στὸν Ἀπόμαχο, ἕνα μαζὸν περὶ ποίημα ποὺ ἀρχίζει ἔτσι : «Δὲν εἶχονεν πρὸ μικροῦ παιδιᾶ: δὲν εἶχονεν σημαίας, δὲν εἶχονεν θρόνον. Σημαιοφόροι σήμερον τῆς Ἑλλάδος βασιλευμένῃς, πανηγυρίζονεν ἐλευθεροὶ ἐσπεραν μειδιῶσαν καὶ φιλανθῆ !

Κύμβαλα χαρὰς ἀλαλάζετε ! Δῶρα τοῦ Προμηθέως ἀναβαίνετε πρὸς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ γρηγνόμενα εἰς ἀστέρας, διαφωτίζετε τὸν δρόμον τῆς Βασιλείας».

Παρθένου τῆς Ἀττικῆς, στρώσατε ἀνθὴ εἰς τὴν διάβασιν τῆς. Καὶ Ἰγὰς ἐπικαλοῦμαι, ὦ θνητὰς τῆς Μνημοσύνης, ἀναμνήσεις μικρὰ τῆς παρελθούσης δουλείας καὶ ἀβεβαιότητος. Ρεύσατε καὶ ὄμεις ἀναμνησόμενοι εἰς τὰς ὥρας τῆς παρούσης τερπολῆς καὶ ἀποτελέσατε τὴν ἀγαλλίσιον γλυκντέραν !...»

μὸν τῆς Γαλλίας, διήρχετο τὶς ἡμέρες τοῦ παίζοντος «λαγγόνας» κλεισμένος μέσα σὲ μιὰ αἵθουσα τοῦ ἀνακτόρου του.

Ἡ «λαγγόνας» ἐκεῖνης, ὅπως ἀναφέρουσι οἱ χρονογράφοι τῆς ἐποχῆς, εἶχαν ὅλες τὶς κινήσεις ζωηροῦ ἀνθρώπου. Φαίνεται ὅτι δὴ ἦσαν νευροδαστα με κλειδωσείς.

Κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν ὁμοῦ, ἀπὸ 1500 περίπου, ἡ Ἰταλία ὀπρήξε, δίνονταί κανεὶς νὰ εἰπῆ, τὸ λίκνον τῶν φασουλῆδων !

Ἡ Σικελία καὶ ἡ Βενετία ἐτελειοποίησαν τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς διασκεδάσεως, τὸ ὁποῖον εἶχε ἀποκτήσει μεγάλην δημοτικότητα. Στὴν Ἰταλία ὁ φασουλῆς, ὀνομάσθηκε «Πολιτινέλλος» καὶ ἀπὸ τὴ σκηνῆ τοῦ φασουλῆ ἐξεπέδησαν καὶ ἐξωντάνεψαν ὅλοι οἱ εὐθνοὶ τύποι τῶν χορῶν τῆς Ἀποκρίας, οἱ Πιερόττοι, οἱ Ἀρλεκίνοι, ἡ Κολομπίνες, οἱ γέλω-Ποῦστοι, οἱ ὁποῖοι ἐπέπνευσαν εἰς συγγραφεῖς καὶ ζωγράφους ἔργα μεγάλα καὶ ἀθάνατα.

Ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν ὁ Πολιτινέλλος, πέρασε ὡς Πολιτινέλ στὴ Γαλλία, ὅπου ἔργον εἶδεν ἐδικὸς γιὰ τὰ μικρὰ παιδιά.

Τόσον δὲ κατέκτησε τὸ θέατρο τοῦτο τὴν Εὐρώπῃ ποὺ καὶ μεγάλου συγγραφεῖς, ὅπως ὁ Βολταίρος, ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, ὁ Λαμαρτίνος, δὲν ντρεπόντουσαν νὰ παρακολουθοῦν παραστάσεις ἀνδρείκελων, ἡ δὲ Γεωργία Σάνδη, διετήρησε τὸ σπῆτι τῆς καὶ θέατρον ἀνδρείκελων, τὸν ὁποῖο ἐπαί- ζοντο τὰ ἔργα τῆς.

Ὁ Φασουλῆς !...

Στὴν Κίνα οἱ φασουλῆδες ἦσαν γνωστοὶ πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, ἐλέγοντο «Καν-Τοῖ» (χιροποιοὶ ζιζάνιο) καὶ ἐεργον γενεές καὶ γενεές Κινέζων ἐπὶ χιλιάδες χρόνια.

Καὶ στὴν Περσία ὁμοῦ διασκεδάζοντο πολὺ μετὰ τὸν «Κέσοκ-Πελιράν», τὸν «φαλαζρὸ Καραγκιόζη», ὅπως λέγε ἐκεῖ τὸν φασουλῆ.

Στὴν Τουρκίᾳ ὁ φασουλῆς χάνει τὸ σῆμα του, τὰ ρούχα του, τὴν ἐπαξί του, μεταμορφούμενος εἰς σιάν. Γίνεται Καραγκιόζης.

Ὁ μακαρίτης καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Λάμπρος, εἶχε γράψει ὀλοκλήρην πραγματεία γιὰ τὸν Καραγκιόζην αὐτόν, ὁ ὁποῖος φαίνεται πῶς ἦταν πρόσωπον ὑπαρκτό, ἡτι καὶ ὁ τόφος του ὑπάρχει καὶ δεκνύεται κοντὰ στὴν Προύσσα, ἀν δὲν ἀπατώμεθα.

Καραγκιόζης σημαίνει «Μαυρομάτης», ἀπὸ τὸ «Καρὸ-χιόσι» (μαῦρα μάτια), ἦταν δὲ ἀστείος ἔργατικός, μὴ ἀφίνοντας μετὰ λόγια του, τοὺς χτιστάς τοῦ παλατιοῦ ἐνὸς Πασσᾶ, νὰ ἐργασθοῦν ἀπὸ τὸ γέλιο.

Ὁ Πασσᾶς ἐθύμωσε γιὰ τὸ χασομέρι αὐτὸ καὶ διέταξε νὰ τὸν ἀποκεφάλισον !...

Στὴν Ἑλλάδᾳ ἔφερομε καὶ τὸν Φασουλῆ καὶ τὸν Καραγκιόζην.

Ὁ Φασουλῆς ὁμοῦ ἦταν ἀρχαιότερος καὶ ἑλληνοπρεπέστερος, ὁποῖο ἐνεφανίζετο μετὰ φέου.

Σιγά-σιγά ὁμοῦ ὁ Καραγκιόζης τὸν ὑπεσκέλετο καὶ αὐτόν.

Τελευταῖος Φασουλοπλαΐτης εἶχε ἀπομείνει στὸν τόπο μας, ὁ ἀθάνατος Κονιτωῖτης, ὁ ὁποῖος καὶ μετωνόμασε τὸν Φασουλῆ σὲ Πασχάλην.

Πόθεν τὸ ὄνομα Φασουλῆς, δὲν ἔχει ἐξακριβωθῆ ἀκόμη. Ἀπὸ τὰ παραμῦθια τὰ ἑλληνικά, στὰ ὁποῖα παίζει κάποιον ρόλον τὸ φασούλι ; Ἀγνωστον !

Στοὺς δύο ἥρωας τοῦ Φασουλοθεάτρου, ὁ μακαρίτης ὁ Σουρής ἐσθιρίζε τὸν «Ρωμῆο» του, στὸν ὁποῖο, ὅλα τὰ γεγονότα τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ κόσμου ὀλοκλήρου, πολλὰς φορὰς, τὰ ἔπεσαν οἱ δύο αὐτοὶ ἥρωες καὶ τὰ συζητοῦσαν καὶ τὰ ἐκρίναν καὶ τὰ σατύριζαν καὶ τὰ ἐκουρέλιζαν :

Φασουλῆς καὶ Περιπέτες ὁ καθ' ἕνας νέτος-σέτος !...

Ὁ Ρουῖλιος

ΠΕΡΙΕΡΓΕΣ ΨΥΧΟΠΑΘΕΙΕΣ

Ὁ διάσημος ἱατρός Πέτρος ντ' Ἀπόνο ἐννοοῖται τέτοια ἀποστροφή πρὸς τὸ τυρί, ὅστε καὶ μόνῃ ἡ μυρωδιά του τοῦ προκαλοῦσε λιποθυμία !...